

Jumalateenistus Nõos P, 12.05.19 kl 11, *Jubilate*, emadepäev

Lektsioonid: Js 40:26–31; Hb 13:12–16

Jutlus: Jh 16:16–23a

Laulud: 114 (1–3); 466 (1–4); Juhan Aavik / Martin Lipp „Emale“; 306 (1–3)

Veel pisut aega, ja te ei näe mind enam, ja taas pisut aega, ja te näete mind jälle.” Siis mõned ta jüngrid ütlesid üksteisele: „Mis see on, mida ta meile ütleb: „Veel pisut aega, ja te ei näe mind enam, ja taas pisut aega, ja te näete mind jälle!” ning „Ma lähen Isa juurde!”?” Nad ütlesid siis: „Mis see on, mida ta ütleb: „Veel pisut aega”? Me ei tea, mida ta räägib.” Jeesus märkas, et nad tahtsid temalt midagi küsida, ja ütles neile: „Te arutate omavahel seda, et ma ütlesin: „Veel pisut aega, ja te ei näe mind, ja taas pisut aega, ja te näete mind jälle.” Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, teie nutate ja kaehlete, aga maailm on rõõmus. Teid kurvastatakse, kuid teie kurbus muutub rõõmuks. Kui naine toob last ilmale, siis ta on murelik, sest tema tund on kätte jõudnud. Aga kui ta lapse on sünnitanud, ei tuleta ta enam oma vaeva meelde rõõmu pärast, et inimene on sündinud maailma. Nüüd on teilgi muretsemist, aga kui ma näen teid jälle, on teie süda rõõmus ja keegi ei võta teie rõõmu teilt ära. Ja sel päeval ei küsi te minult enam midagi.

Selles Jeesuse kõnes on kaks esiletõusvat märksõna: teadmatuse ja rõõm.

Teadmatust väljendavad jüngrid, kes ei mõista, mida mõtleb Jeesus oma lubadusega, et jüngrid teda varsti enam ei näe ja siis näevad jälle, ning et ta läheb Isa juurde. Evangelist Johannes võimendab seda teadmatust ka kordustega, nii et poole meie tänasest kirjakohest moodustab teadmatuse väljendus.

Eks inimese elu paljud probleemid tulenevadki teadmatusest. Me ei tea, mis on juhtunud minevikus ja kordame vanu vigu. Me ei tea, mida me peame tegema olevikus ja oleme pidevalt mures, kas suuname oma anded ja jõu õigele asjale. Me ei tea, mida toob tulevik ja hirmust selle ees suuname oma tähelepanu valedetele asjadele.

Teadmatuse tekitab muret ja viha, sünnitab inimestevahelisi vastuolusid. Võib-olla on teadmatuse needus pärit juba pattulangusloost, kus kurat töötas Aadamale ja Eevale hea ja kurja tundmist Jumala sarnaselt, st kõiketeadmist, kuid kus asi lõppes hoopis vastupidiselt: inimene kaotas teadmise isegi Jumalast, kes oli enne tema hästituntud ja hea Isa?

Teadmatuse toob palju vaeva ka Piibli jumalameestele, kes ju tegelikult pidid Jumalat tundma.

Tuleb meelde prohvet Eelija lugu, üks dramaatilisemaid episoodi VT-s, mil Eelija 1Kn 19 arwab, et ta on ainus üle jäänud Aabrahami, Iisaki ja Jaakobi Jumala kummardaja ning on nüüd meeleheites valmis kõrbes surema. Jumal annab talle aga teada, et peale tema on veel 7000 meest, kes on esivanemate usule kindlaks jäänud. Teadmatuse piinab vana meest Iiobit, kes ei mõista, miks Jumal teda niimoodi vaevab. Alles hiljem saab ta Jumalalt õiguse ja õnnistuse oma maise elu rõõmsaks jätkamiseks.

Ka UT-s ei mõista Jeesuse jüngrid oma õpetajat kuigi hästi, vaatamata sellele, et Jeesus neid pidevalt suunab ja nad kogevad Jeesusega koos imelisi asju.

Kujukas on episood siinsamas Jh-s, 14. peatükis, kus Jeesus ütleb jüngeritele, et nad ju teavad teed, kuhu ta minna kavatseb. Selle peale küsib Toomas: „Issand, me ei tea, kuhu sa lähed, kuidas me siis võime teada teed?” Jeesus seletab seepeale: „Mina olen tee ja tõde ja elu. Ükski ei saa minna Isa juurde muidu kui minu kaudu. Kui te oleksite tundnud mind, siis te tunneksite ka mu Isa. Nüüd te tunnete teda ja olete teda näinud.” Ent selle peale küsib jälle jünger Filippus: „Issand, näita meile Isa, ja me jääme rahule!” Jeesus peab siis seletama, et see, kes on näinud Jeesust, on näinud ka Isa. Vaevalt, et jüngrid sellestki kõnest midagi selgemaks said.

Ja nüüd, meie kirjakoht ei saa jüngrid jälle mitte millestki aru: kuidas siis Jeesus, kes varem ütles, et see, kes on näinud Jeesust, on näinud ka Isa, ütleb nüüd, et ta läheb Isa juurde. Kui kauaks ta läheb? Mida see „pisut aega“ tähendab: „Veel pisut aega, ja te ei näe mind enam, ja taas pisut aega, ja te näete mind jälle!”?

Omal kombel võtab kogu selle inimliku patuse teadmatuse kokku Jeesuse hüüe ristil Lk 23:34: „Isa,

anna neile andeks, sest nad ei tea mida nad teevad!“ Jeesus kandis kogu selle inimliku teadmatuses kannatades ristipuule ja palus oma Isalt inimkonna teadmatuses pärast andeks. Ja taevane Isa andiski inimestele andeks.

Sest Jeesus Kristuse ristsurma, ülestõusmise ja taevamineku järel pole uskliku inimese jaoks tõesti enam suurt midagi küsida. Seda kinnitavad ka Jeesuse viimased sõnad jüngerile meie kirjakohas: „Ja sel päeval ei küsi te minult enam midagi.“

Tõepoolest, kui me loeme Piiblist jüngerite kohtumistest ülestõusnud Jeesusega, siis hoiduvad jüngrid küsimustest. Nad on kohkunud ja hämmastusest rabatud, kuid neile tundub Jeesust nähes kõik selge olevat. Koguni uskmatu jünger Toomas suudab Jeesust nähes öelda vaid: „Minu Issand ja minu Jumal!“ Vaid Ap 1:6 tunnevad jüngrid huvi: „Issand, kas sa sel ajal taastad Iisraeli kuningriigi?“ Ja Jeesus jätab neile vastamata: „Ei ole teie osa teada aegu ja tunde, mis Isa on iseenese meelevallaga seadnud...“ Inimene siiski kõiki Jumala plaane teadma ei pea!

Aga veelkord: me võime kindlalt öelda: Jeesuse surma ja ülestõusmisega on kogu inimese elu halvav teadmatust otsa saanud. Mure mineviku, oleviku ja tuleviku pärast on inimlik kiusatus. Usus Jeesusesse Kristusesse on see kiusav teadmatust ületatud. Jeesus ju vastab teadmatust Toomasele: „Mina olen tee ja tõde ja elu.“ Kristuses on avatud kõik inimese eluks vajalikud lahendused.

Teine tänase kirjakoha märksõna on, nagu öeldud, rõõm. See rõõm pole meie kirjakohas aktiivne, selles mõttes nagu jüngerite teadmatust on vestluse ajal Jeesusega aktiivne. Rõõm, millest Jeesus siin kõneleb, on töötatud rõõm.

Meile, piiblitõlgejaile ja -tõlgendajaile, pole päris täpselt selge, millisest rõõmusest Jeesus kõneleb: kas sellest, mis valdas jüngerid Jeesusega taaskohtumisel pärast Tema surnuist ülestõusmist, või sellest, mis ootab aegade lõpul kõiki neid, kes on olnud Jumalale ustavad ja püüdnud kohale Taevast Püüdnud.

Piiblikommentaatorid näivad eelistavat esimest võimalust. Jüngerite „nutmine ja kaebamine“ on tavaline heebrea kõnepruuk surnuistkohta nagu seda kasutab nt Jr 22:10: „Ärge nutke surnu pärast ja ärge haletsege teda...“ „Maailma rõõm“ viitab juudi ülemate rõõmule, et Jeesuse-probleemist nii kerge vaevaga lahti saadi – veidi kohtupidamist ja Pilaatuse mõjutamist ning oligi tehtud!

Samal ajal aga, kui juudi ülemad Jeesuse surma üle rõõmustavad, on jüngrid aga kurvad. Siis aga kõik järsku muutub. Kurbus muutub rõõmuks! Ja justnagu aimates jüngerite mõtteis tekkivaid kahtlusi, et kuidas see kurbus siis ikka nii järsku rõõmuks saab muutuda, toob Jeesus näite emast ja sündivast lapsest. Tänapäeval tuleb kindlasti öelda, et just see kirjakoht on Piiblis üks paremaid väljendusi emaduse olemusest!

Valuga lapse ilmaletoomine on karistus, mille Jumal pattulanguse tagajärjel määras kõigile emadele. Mina olen mees ega suuda kunagi mõista ema sünnitusvalu, kuid see peab olema midagi sarnast vaevaga, mille Jumal määras pattulanguses karistuseks Adamale ja kõigile meestele, sh mulle: „Oma palge higis pead sa leiba sööma!“ See maine rähklemine oma igapäevase leiva pärast ja lõpuks kõigest saavutatust surmatunnil ilmajäämine on ränk karistus kõigile meestele.

Ja ometi on Jumal selles karistuses nii naisele kui mehele ka halastanud. Kui naine on valuga lapse ilmaletoonud ja hoiab teda süles, ei mõtle ta enam teda just äsja vandanud valule, vaid rõõmustab kogu oma olemusega oma lapse üle. Niisamuti saab mees rõõmustada oma kätetöö vilja üle, mis siis, et see on kätte tulnud raskelt.

Jeesuse võrdpilt sünnitavast naisest annab aga ka laiemat tõlgendusvõimalust. Ehkki naine unustab sündinud last süles hoides oma äsjase valu, teab ta ju ka seda, et see laps ei jää tema juurde alatiseks. Ta teab, et see laps satub maailma tormide ja tuulte meelevalda ning ta võib tuua oma emale suurt muret ja vaeva. Sellele vaatamata on naine rõõmus.

Nõnda ütleb Jeesuse võrdpilt midagi väga üldist ja määravat inimliku rõõmu kohta, mis on tegelikult Jumalalt tulev rõõm. Jumalik rõõm ei lase end segada minevikust ega olevikust. See on midagi sellist, mis valdab inimest täielikult ega jäta kahtlusi. Mis siis, et mõistus ütleb: probleeme oli, neid on ja neid tuleb. Sel hetkel on vaja rõõmustada. Umbes samuti nagu kadunud poja isa ütleb nurisevale vanemale vennale: „Nüüd aga oli tarvis pidutseda ja rõõmuttseda, sest see su vend oli surnud ja on jälle saanud elavaks, ning oli kadunud ja on leitud.“

Nõnda on jumalik teadmine ja rõõm antud kõigile neile, kes usuvad Kristusesse. Neil võib olla

patune minevik, raskusi olevikus ja mitte just roosiline tulevikuväljavaade, kuid teadmine Kristuse surmast ja ülestõusmisest ning sellest tulenev rõõm annavad minevikule, olevikule ja tulevikule alati jumaliku mõtte.

Aamen.